

АРГЕНТИНА ДАЛІ ПСУЄ СОЛІДАР- НІСТЬ ВСЕАМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇВ

ЛИМА (Перу). — Під напором решти делегатів усіх американських країн, що беруть участь у все-американській конференції, делегати Аргентини звернулися по вказівки до свого уряду, що робити: чи прилучитися до всеамериканської оборонної солідарності, чи ні? Але від свого уряду вони до тепер не могли добитися інструкцій, бо міністер закордонних справ десь виїхав. Поступовання Аргентини існує настрій на конференції.

В Аргентині недовіра, а навіть ненависть, до Злучених Держав глибоко вкорінена. Аргентинські часописи часто поміщують статті, в яких таврують „імперіалізм вуйка Сема“. Вкупі з теперішню конфедерацію аргентинські часописи висказують думку, що оборонна солідарність усіх американських країн проти нападу тоталітарних країн це добра думка, але що станеться до кінця Полудневої Америки, коли Злучені Держави самі вплутаються в якусь війну? Занадто велика солідарність, на думку аргентинських політичних клас, може потягнути в конфлікт інші краї, проти їх власних інтересів.

ГАРНЕР ПРОТИ ТРЕТЬОГО КАНДИДУВАННЯ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНГТОН. — У конгресових колах розпочався рух за те, щоб спинити Рузвелта від його третьої кандидатури на президента. У зв'язку з тим конгресмени себе взаємно випитують, хто є якої думки. Приятелі заступника президента, Гарнера, подали до відома, що Гарнер є проти третьої кандидатури Рузвелта. Він думає, що хоч конституція не забороняє третій раз кандидувати, то перший президент Злучених Держав, Джордж Вашингтон, поставив добрий приклад і його повинні всі президенти добрих держав.

КРАДІЖИ В КОМПАНІЇ МЕКЕСОН І РОБІНС.

НЮ ЙОРК. — Поліція ствердила, що в компанії Мекесон і Робінс, у якій господарили брати Музіки, поповнено різних крадіжів на близько чотирьох мільйонів доларів. Зате стверджено, що брак 18 мільйонів доларів, які викрито на початку і за які арештовано перший раз Музіків, був фіктивний, себто, та сума була штучно вставлена в книжки.

ІТАЛІЯ ВІДПОВІЛА АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд дістав офіційну відповідь від італійського уряду в справі майна американських громадян жидівського походження, що живуть в Італії. Італійський уряд офіційно повідомив, що він не буде приміжувати себе до американо-жидівських громадян ніяких протидій жидівських мір.

ПОВОЛІ ЗРІКАЮТЬСЯ УКРАЇНИ.

ШКАГО. — Місцева російська газета „Русское Обозрение“ з 17 грудня ц. р. помістила редакційну статтю, в якій говорить, що Сталін правдоподібно зустріється Україною без бою. До того висновку приходить згадана газета на основі фактів, які незалежно вказують на слабкість Росії і на неможливість її далі панувати над іншими народами.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ОБОРОНІ ПРАВА ПРЕЗИДЕН- ТОВОРОДІННЯ.

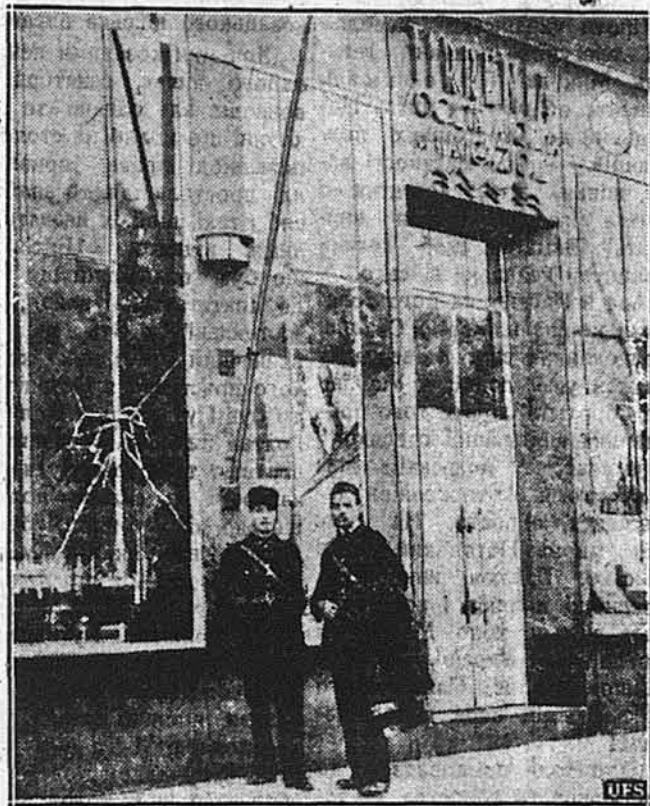
ВАШИНГТОН. — Пані Рузвелт перед кореспондентами заявила, що жінка і діти президента повинні мати право в своїй приватній житті поступати так, як їм бажається. Нарід вибирає президента, а не його жінку і дітей. Супроти цього газети не мають права критикувати ні жінки ні дітей президента за такі речі, які може поповнювати кожний звичайний громадянин.

КРИВАВІ АГРАРНІ РЕФОРМИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СІТІ. — Коли мексиканський Аграрний Союз хотів силою стягати членські вкладки від своїх членів, прийшло до конфлікту з місцевими фермерами, внаслідок чого згинув 15 фермерів і кілька були ранені.

НЕ ХОЧУТЬ ВИПУСКАТИ АЛ КАПОНІЯ.

ШКАГО. — Тюремні власті не знають, що далі робити з відомим гангстером Ал Капонієм. За його домір поведіння в тюрмі він мав би дістати волю з кінцем січня наступного року. Але тюремні лікарі ствердили, що він хворіє на свого роду умову недугу і один тиждень у кожному місяці він тратить глузд та готов поповнювати „нерозумні“ речі. Супроти цього його правдоподібно ще не випустять, а пішуть на курацію до якого тюремного шпиталю.

ІТАЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ СВАРКИ.

Як італійські послы в італійським парламенті зажадали від Франції заборони зворотних, у тих колах прийшло до заворушень, звернених проти Італії. У Тунісі демонстранти розбили італійське подорожне бюро. На свідки французька поліція стереже бюро вже по демонстрації.

ІНФОРМАЦІОННЕ БЮРО ДЛЯ ТУРИСТІВ.

Місто Нью Йорк буде недалеко двірця „Гранд Сентрал Терміналь“ велике інформаційне бюро, в якому приймаючі люди зможуть дістати всі потрібні інформації. Потреба такого бюро виникла у зв'язку з недалекою відкриттям Світової Вистави.

СІДІВ У 86 ВІЗНИЦЯХ.

Суд у Клузі (Семигород) засудив якогось Альберта Террі за злочини з 6 місяців в'язниці за нелегальний перехід кордону. Террі відсидів уже кар'єр в 86 в'язницях світу.

СМАСАКРУВАЛИ ПОЛЯКА В ДАНЦІГУ.

Краківський „І. К. Ц.“ з 318. м. м. повідомляє з Гдині: „У понеділок трапився у Данцігу знову випадок брутального побиття поляка данцізькими гітлерівцями. На прохання вулицею Шліссельдам підляка Кашора напали група гітлерівців, які по попередньому вигуківанню болюче його побити і подерли на ньому убрання. Підчас знущання над безборонним поляком викрикували образливі слова.“

ДИК ПОЖЕР ДИТИНУ.

У селі Кемпську в Ольтеї (Румунія) дісталася до хати селянина Бозена підчас несприятливості пожеж дика несприятливість, що пожежля перебуває там у колісній односторонній неможливості.

РОЗПУЧЛИВА БОРОТЬБА ПАСТУХА ЗО' СТАДОМ ВОВКІВ.

У місцевості Польовраці в Румунії стадо вівків випало на парубка в часі, коли він пильнував нічного кої на полі. Парубок палицею вбив трьох вівків. Решта розбіглася.

МОЛОДІ ХЛОПЦІ ОБКРА- ДАЛИ ЦЕРКВИ.

Поліція привіджала 3 нелітніх злодіїв, 13-літнього Мих. Волчика, його 15-літнього брата Тадея з Ракшави та 14-літнього Осипа Венгріського з Косини, що систематично обкрадали церкви і костели. По крадіжці в каплиці в Динові та в церкві у Войткові, повіт Доброміль, хлопців арештували і віддали до суду в Біршуту. Вони пішли в напрямі Устрик Долішніх. По дорозі обкрадали далішні церкви і каплиці. Малолітніх злодіїв приарештували підчас влому до церкви у Вільшанці. Їх відвели до суду.

СИНІ ЗВІЛЬНИЛИ МАТРІ З ЗАМКНЕНОЇ ВІЗНИЦІ.

Кароліну Березинську засудили адміністраційно на 6 днів арешту в Підкамені. Коли Березинську замкнули, її сини Іван і Михайло прибули до будинку, де міститься арешт, відчинили двері насильно й звільнили матір на волю. Проти Березинських поведи слідство.

„БЕЗЧЕЛНІ ВИБРИК УКРАЇНСЬКІ“.

Краківський „І. К. Ц.“ (ч. 318) помістив під вимовним заголовком „Безчелні вибрик українські“ таку новину: „Про атмосферу, що панує по селах східної Галичини, свідчить факт, що трапився в селі Плотица, пов. Березяни. Підчас районної конференції учителів та вчителів з вереском заявили, що не бажають собі, щоб їх дітей учили по польськи. З трудом удалось їм вияснити, що рішення в цій справі належить до шкільної влади. У зв'язку з тим поліція притримала кілька осіб, які аранжували напад підбуривши жінок.“

СОЛТИС ПІД ОХОРОНОЮ ПОЛІЦІЇ ПІДПИТУЄ ЧИ- ТАЛЬНІЙ ЯСЕНІ.

15 км. від Львова лежить село Домажир, пов. Городок, якого населення наполовину мішане. В селі існує читальня „Просвіти“ ще зперед війни та кооператива „Власна Поміч“, яка була табулярною власницею площі і дому, що в ньому приміщується читальня. Тому, що кооперативу зліквідовано, загальні збори цієї кооперативи передали площу і дім на власність читальні „Просвіти“. З початком листопада ц. р. заступник команданта поліції, Ткач, без дозволу вилізує читальню „Просвіти“ хотів присвоїти собі право черпати воду з криниці, що знаходиться на площі недалеко до читальні ще від 1913. р. Тому, що поліція Ткач хотів присвоїти собі право черпати воду з читальняної криниці без дозволу вилізує читальню, відділ зборивши йому черпачку, тимборище, що він має криницю біля хати, в якій мешкає. Тоді поліція Ткач накинута на членів виділу з лайкою і заявив, що подбає, щоб з читальняної криниці черпали воду всі люди села. І дійсно, в понеділок, 14. м. м., на читальняній площі з'явився солтис — поляк Росиф Малецький з членами ради в асисті двох поліцаїв: Ткача та О. Белза і самовільно продав на літації 12 ясенів, з яких деякі мали вже понад 30 років і які купила кооператива „Власна Поміч“ разом із площею від бл. п. Андрія Опаліського. Всі ці ясені солтис продав на літації 4 місцевим селянам, не звважаючи на протест голови читальні „Просвіти“, Тимка Білика, та члена виділу, Романа Мокряка, які вносили солтисові, що ясені є власністю читальні. Однак солтис не поспував голови, а присутній заступник команданта поліції, Ткач, не лише не станув в обороні, але ще й наказав арештувати голову Тимка Білика та члена виділу Романа Мокряка. Коли ж у вівторок, 15. м. м., голова з членами виділу ще раз інтерв'ювали на станції поліції, щоб поліцаї не допустили до дальшого порушення права власності, заступник команданта заявив, що ця справа до нього не належить і він не буде інтерв'ювати. Тому виділ читальні боронитиме свого порушеного права посідання судовим шляхом.

ПОЛІЦІЯ НЕ ХОТЯЄ УЧИ- ТИСЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВИ.

У польській пресі появилися довші нотатки про гімназію в Сяноці. Ходить до цієї гімназії коло 500 учнів, а в тому 60 українців. У згаданих нотатках кажеється, що батьки подяських втудентів внесли збірну петицію до львівської кураторії, щоб у гімназії в Сяноці скасувати обов'язкову науку української мови та скасувати святкування українських свят, бо, мовляв, наука української мови для польської молоді це непотрібне перетягання її, а святкування українських свят займає непотрібно дорогий час! — На маргінесі згаданої петиції треба зазначити, що незнання української мови відбивається навіть тепер на польському громадянстві. Але шож! На впертих нема ради.

ЗАЛІКАНА „УКРАЇНСЬКОЮ АГІТАЦІЄЮ“ В ЧЕХОСЛО- ВАЧИНІ

ВАРШАВА. — Польська Інформація Політична остерігає Чехословаччину перед новою помилковою політикою. А такою булаб допомога творенню „Великої України“ коштом Советів, Польщі й Румунії. Якщо Чехословаччина такої помилки не зрешт, подає Інформація, тоді може числити на загальну симпатію, а зокрема на симпатію Польщі. Та найбільше обурена Варшава тими відомостями, які розсилають із Праги „українські агенції“. Пише, що ними „шкалюють“ Польщу.

Півурядово подають, що польський уряд дістав з Праги відповідь, якою йому закомуніковано, що празький уряд поробить заходи, щоб припинити агітацію „за зворот утрачених земель“. Виходить, що Прага таки не відповіла в справі „української агітації“, про яку Варшаві властиво йшло.

„БОЖЕ, ЦАРЯ ХРАЇ“.

ПАРИЖ. — Коло 5,000 московських монархістів-аристократів, що живуть у Франції, пролидили зло, проклятому ним наступникові на престол Романових. Великий князь сидів на „троні“, над яким висів двоголовий орел. Орchestra пригравала царський гимн „Боже, царя храни“. Молебень відправив відомий монархіст і україножер митрополит Евлогій. А вправову від дворня виголосив князь Голіцин і діяв великому князеві, що завдяки йому „Росія знову стане могучим краєм і займе своє давнє місце серед держав світу“.

В ГАЛИЧИНІ ВЕЛИКІ МОРОЗИ.

ЛЬВІВ. — У цілії Європі настає велика морозня. Та на Голкутті леді чи не найгірші морози. Львівська рятунокова станція забрала коло 50 осіб, захворілих через відмороження рук і ніг. На вулицях порозставлено печі, біля яких люди гріються.

ПЕРЕТРИВАЮТЬ З ГІДНІСТЮ І СПОКОЄМ.

ВАРШАВА. — Посол д-р Витвицький, оправдуючи потребу територіальної автономії для українських земель під Польщею, подав низку прикладів польським безправством над українцями. Польські послы не давали д-рові Витвицькому говорити. Та він таки промову докінчив. А при кінці заявив, що український народ не дасть себе нічим залякати, і „перетриває тяжкі хвили з гідністю і спокоєм“.

ПІВЗАСОБИ НЕ ПОМОЖУТЬ.

ВАРШАВА. — Посол Василь Мудрий заявив у соймі, що життя доказало, що ніякі півзасоби у пологодженні українських домагань у Польщі не будуть до чогось позитивного. Далі підкреслив, що українські послы будуть кермувати у своїй соймовій акції передовсім „українською расією“.

ПІТЛЕР ЖЕРТВУЄ НА ДОПОМОГУ ЗАКАРПАТТЮ.

ПРАГА. — „Словескі Деннік“ повідомляє: Канцлер Гітлер переслав урядові Карпатської України 100,000 німецьких марок як жертву на зимову допомогу для вбогого населення Карпатської України.

ПЕРЕБРАНО СЛУЖБУ БЕЗПЕКИ.

ХУСТ. — Від 1. грудня виконує службу безпеки на території Карпатської України українська поліція. Директором поліції іменований Юрій Білей.

51 ПРИСУДІВ.

РАВА РУСЬКА (Галичина). — Оголошено присуд за поділ в Мазовецькій Вільці. З 55 обвинувачених українських селян польський суд засудив 51 осіб на карі в'язниці від 6 місяців до трьох років.

ПОВІТАЛИ ДО ТРОХ.

ХУСТ. — З нагоди інсталяції єпископа д-ра Діонісія Нярадія державний український театр „Нова Опера“ дав урочисту виставу. Виставлено народну оперу „Ой, не ходи, Грицю“. Привітальну промову виголосив редактор Рогач, підкреслюючи великі заслуги єпископа для церкви і нації.

ОДНІ В ЖИТТІ І У СМЕРТІ.

ХУСТ. — З нагоди першої Служби Божої, відправленої єпископом Нярадієм у Карпатській Україні, пише Д. Митрович у „Новій Свободі“, весь нарід зрадів, що йому Небо зіслало архиєрея, що правив Святі Літургію „за самостійну Карпатську Україну, за її нарід, за владу й за її добро — щоб усі були за одно“.

ВІРЮЮ „РУССКИХ“.

ХУСТ. — Предсідник „Автономного Земледільського Союзу“, Михайло Демков, мадярон, заявив через будапештське радіо мадярською мовою таке: „1,000 літ були ми одні і знову маємо бути тепер одні — мадярами“.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Сво-оди“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Соксу: BErgen 4-1016.
4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНУ

Ще тиждень тому писав під таким заголовком лондонський тижневик „Нью Стейтсмен енд Нейшен“ про польське поденервування з приводу німецької кампанії в справі України. Як тепер доносять з Варшави, це поденервування Польщі дійшло до того, що Польща виступила минулої п'ятниці з гострим протестом перед чеським урядом проти антипольської акції українських іммігрантів. Каже польська урядова новинарська агенція, що Польща не буде далі толерувати українських заговорів у Чехословаччині. Мовляв, Польща вживе всяких дипломатичних натисків на Чехословаччину, щоб заставити її здушити в самому зародку український ірредентичний рух, що намагається створити самостійну українську державу коштом Польщі, Росії, Румунії й Мадярищини.

Рівнобіжно з тим протестом польська урядова агенція підпускає ще цілу сітку шутдерно сплетеної пропаганди, що має на цілі представити український рух за самостійну державу не як вислід природного розвою українського народу, але німецької інтриги. Якщо справа маєється справді так, то з польського боку було б зовсім логічно протестувати передовсім проти Німеччини. Та Польща цього не робить, а за поступки пана вдярає того, кого вона вважає лише слугою пана. Що більше, Польща навіть пробує підлабузюватися до Німеччини, пригадуючи німцям, як то чехи вислугувалися Росії й вели провід в антинімецькій політиці в середушій Європі.

„Нью Стейтсмен енд Нейшен“, нотуючи польське поденервування, признає його зовсім оправданим, однак рівночасно пригадує, що поляки бояться, що їх стріне такий самий удар, який вони лише недавно самі завдали чехам... „Якщо вони нині знайшлися в нестерпнім положенні, то це мають завдячувати лише своїй короткозорій жадобі (гериторії)“.

З дальших слів цього тижневика виходило, що замість денервуватися німецькою кампанією за українську автономію, Польща краще зробила б, якби сповнила домагання українців у Польщі. Якщо чужі держави ведуть пропаганду серед українців проти Польщі, то Польща певно не розбудить української лояльності супроти Польщі новою „пацифікацією“.

Тижневик закінчує статтю словами, які треба вважати маркантими, коли взяти під увагу, що вони походять з виразно антинацистичного органу: „Хоч якою неприємною може видатися ідея нацистичної експансії на схід, всетаки треба признати, що її чергова жертва (себто Польща) зробила мало, щоб зеднати собі симпатії демократичних народів“.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

Словакам, яким відмовляли права до життя, не дозволяли мадяри оснувати не то політичні, а навіть чисто культурні, літературні, ба навіть співацькі товариства. Коли захотіли дати театральну аматорську виставу, мусіли предкласти жупанові текст вистави, хоч того не вимагали від інших народів, які жили в Мадярищині.

Супроти таких переслідувань треба подивляти завзятого словака, яким після замкнення „Матіці“ вдалося оснувати товариство жінок у Турчанському Святім Мартині під назвою „Жівена“, якого метою було: освіта жінок, розвиток народного артистичного промислу, видавання альманахів. На спілку із співацьким товариством „Жівена“ побудувала в 1890, році гарний „Народний Дім“ із театальною сценою, касино, каварнею, готелем і музеєм, у якому примістили м. і. велику мапу Словаччини, що її подарували музеєві американські словаки.

Накінце годі не згадати, як мадяри переслідували словацьку пресу. Конституція признавала на Мадярищині свободу преси. Та мадяри вміли собі

РОКОВИНИ КОЗАЦЬКИХ ПОВСТАНЬ

Давно це діялось у нашій Україні. 1637 і 1638 року українська і польська кров червоною сині води Дніпра. Українське козацтво разом із селянством підносило прапор революції проти польського панування, проти влади шляхти, за вільність українського народу. До нашого часу збереглися деякі документи з цієї козацької - польської війни. Загляньмо в думки тодішніх людей, зрозуміймо їх бажання, події, змагання. Нехай говорять до нас дітячі і противники української революції 1637—38 р. своїми власними словами.

Насамперед Павло Михайлович Павлюк, що став провідником козацтва 1637 р. Про нього пише польський письменник тієї доби, що сніпешастя зробило так, що Павлюкові не відрубано голови в Варшаві разом і Сулимою за те, що вони зруйнували твердиню Кодак над Дніпром і побили польських жовнірів. Павлюкові довелося вести боротьбу не тільки проти поляків, але й проти своїх братів-козаків, записаних у реєстр. Реєстрові козаки не хотіли ризикувати повстанням. Щоб показати свою лояльність до польської влади, реєстрові скинули свого гетьмана Василя Томиленка, що був прихильний до п'яних Павлюкових, і вибрали Саву Кононовича, що був відомий як прихильник польської влади. 12. серпня 1637 р. Павлюк писав у своїх листах „всьому товариству, черні, себто поспільству, і всім братів наших“, щоб збиралися до бою проти польської влади. Клівак козаків і селян, щоб не слухали зрадників, а половили їх і передали йому та полковникам, що були за повстання. Зазив Павлюка мав вплив на людей. Гетьмана Ковалевича, заарештованого, приведено до Павлюка в Борщів над Дніпром. Тут Павлюк звелів його розстріляти. Але найзавзятіший противник повстання Ілляш Караїмович утік до коронного гетьмана Конєпольського і дав знати полякам про наміри Павлюка. 3. вересня 1637 р. Конєпольський вислав лист до польської адміністрації в Україні, щоб вона суворо карала всіх тих селян, що тікали від панів до козацького війська:

„Колиб же ви їх не могли

піймати, то карайте їх на їхніх жінках і дітях і доми їх обертайте в руїни, бо краще, щоб кропива на тім місці росла, а ніж щоб зрадники там множилися“.

Наперед однак зроблено спробу порозумітися з Павлюком. Але з того нічого не вийшло. Павлюк почував себе вождем не тільки козацьким, але й провідником селян і міщанства. Була у нього, пише один поляк сучасник, велика жадоба до панування (купидас домінації).

Проти української революції виступив польний гетьман Микола Потоцький. „Знайте об-тім, — писав Потоцький до українських повстанців, — що маєтності ваші, жінки, діти, достатки і життя гостра шабля знищить“. Вимагав, щоб селяни покинули козацьке військо.

Але й Павлюк та його товариші не спали. Карпо Скидан, полковник, у своїх універсалах клівак усю людину України до боротьби „проти того противника віри нашої грецької“.

А тимчасом у польському війську стався бунт: жовніри домагалися виплати. На силу ухвалив Потоцький своє військо. Павлюк використав труднощі поляків і зосередив своє військо коло Мошен у Правобічній Україні. До нас дійшов опис Павлюкового війська згідд пера ворога-поляка:

„Хто тоді придивлявся до наступаючого хлопства, як табор у шість рядів (возів) правильно йде, на чолі чотири гармати, дві по середині, а позаду провадять дві гармати, а людей поміж возами тисяч 23, розділених добре на полки і сотні, той не може назвати того війська потвором, що не має, мовляв, голови, але по правді назве потвором, що проти його королівської милости... так сміливо, так охоче так зручно йде“.

Між Мошнами й Кумейками відбулися завзяті бої. На боці польської шляхти билися німецькі полки та угорська піхота. У козаків забракло пороку. Мусіли відступати 17 грудня 1637 р. Після поразки в українським війську почалася незгода. На місце Павлюка вибрано за старшого Каїрського, Павлюка видано Потоцькому. Козаки реєстрові мусіли скласти заяву вірності до польської держави. Підписав її (дивиний збіг обставин!) писар Богдан Хмельницький.

Після перемоги почалася „пацифікація“ України. Приклад дав сам Потоцький, а за ним шляхта карала своїх непокірних селян смертю і відібранням майна. Поляки понали козацькі човни, якими вони плавали Дніпром і морем на турків. На палях загинуло багато провідників козацької революції, між ними Кизименко з своїм сином.

Здавалося, що вогонь у народі погас. Але іскра революції жевріла між попелом. Самі помяки роздмухували ту іскру своїми насильствами: „Як природньо варвари вороги неварварам, — пише згорда поляк, учасник боїв з українцями в тих роках, — „так русини полякові“. Під обновленою польською владою — „сидів кожний самовільний козак, дивлячись на жовніра так покірно, що покірніше не сидять вовк, коли впаде в яму“.

А тимчасом на Запоріжжі, далеко від польської контролю, збирався відважні на нову боротьбу. Вибрано за гетьмана Остринянина, а йому в поміч Скидана. Послали посольство до донських козаків просити поміч проти Польщі. Розіслали через монахів і священників листи по всій Україні, на Волинь, Поділля і на Покуття, звертаючи до козаків, селян до шляхти „грецької релігії“.

Літописець тих подій зазначає, що козаки готувалися до війни з таким завзяттям, що „моглиб і до Плутона (бог пекла) вислати по допомогу“ проти Польщі.

Прийшла весна - красна, рушила козацьке військо на несприятелів під проводом Остринянина. Та не дрімив і Потоцький. Зараз, щоб не дати Україні зібрати свої сили, він вирушив назустріч Остринянові. Остринянин мусів відступити до містечка Голтви, в тім місці, де Псьол зливається з Хоролем. Геройська оборона Голтви записана в нашій історії. Католицький священник Оркульський, бачивши відвагу козацького війська писав:

„Хоч між козаками нема ні одного князя, сенатора або воеводи, але однак те такі хлопці, що колиб не стояли на перешкоді права, призначені для простодолля, то знайшлисяб і такі, щоб їх назвати рівними відвагою Цінтіанові, що був покликаний від плуга до диктаторської влади, і Темістоклеві“.

Був ще один визначний провідник козацького повстання з Остринином. То був Путивлець. Коли від Голтви вирішив Остринянин відступати, то відійд Путивлець наскочив на сильне польське військо під Лубнями і був побитий. Знов, як під Кумейками, упав дух міх повстанцями. На вимогу Потоцького видали вони полякам Путивлеця і проважали його словами: „Нехай твоя голова за всі наші голови, прощай нам сподарю Караїмовича, — українців, але думаним учинком повстанці не врятували своїх голов: розлючені польські жовніри кинулися на козацький табір, несприятелі до оборони, і вирували всі. Тепер польське військо пігналося за Остринином. Остринянин не видержав характеру. Він утратив надію і покинув козацький табір. На його місце вибрали козаки за свого гетьмана Дмитра Гуню. Гуня не був новиком у воєнній справі. Ще при кінці лютого 1638 року він був гетьманом козаків на Запоріжжі і відтіля писав до кримських татар, щоб помогли військом проти Польщі. Зате він обіцяв татарам, що за порозку військо віддасть кримській державі за ту поміч. Навіть противники з польського боку визнавали, що Гуня був визначний стратег і вожд козацький. Він у липні 1638 р. зосередив своє військо над Дніпром, коло утеса річки Старця, там добре окопався і вів оборону, сподіваючись, що з Низу, з Запоріжжя прийде на поміч свіжа козацька сила. Дійсно, прийшов з Низу з військом і припасом полковник Филоненко, але він не міг з усіми людьми і порохом пробитися в облогу твердиню. Це збільшило недостачу в козацьким таборі, обложени не мали що їсти. 7. серпня козацьке військо, після довгих переговорів, присягло, що буде надалі вірне польській державі. Окремо присягали ті реєстрові козаки, що билися проти повстанців разом з поляками. В цій присязі сказано: „Товаришам нашим реєстровим, що були обложени на Старці, присягаємо ні в чім не чинити кривди і напінки... у всьому в згоді і в товариській любові жити“.

Реєстрові козаки, що брали участь у повстанні проти польського уряду, мусіли присягати, що всіх селян від себе віддалять і не будуть їх більше приймати до козацького війська. Всі старання козаків і селян, не записаних у реєстрі, щоб їх не вертала польська влада панам, не мали успіху. Це був добре обдуманий польський план: розділи і пануй! Реєстрові козаки обстоювали своїх товаришів зброї, з якими плече в плече

*) Цінтіант — легендарний римський селянин, що був від плуга покликаний до влади в Римі. Темістокл — атенський політик, в 5. столітті перед народженням Христа, організатор оборони Греції перед персами.

билися з поляками під Кумейками, Лубнями і над Старцем. Але їхне заступництво перед гетьманом Потоцьким не мало наслідків. Потоцький на прохання полковників реєстрового козацького війська відповідав: „Не маєте брати їх (реєстрових козаків — селян) під свої крила, бо як у наших шляхотських станах до вільності і привілеїв шляхотських має право тільки той, котрий те право і своєю кров'ю обілляє і ви самі подумайте, чи то рік слухна і пристойна, щоб приймати до свого стану і лицарської вільності якихсь вівчарів. Аджеж вони вас так багато разів приводять до неласки короля і держави: збереться кількадесять або кількатор гультайства, пограбують пошарпають десь то не під поголоска що то хлоп учинив, але, кажуть, козаки, де й ви потім до них мішаєтесь, і так серце його королівського величавства і держави мусить на вас гніватися“.

4. грудня 1638 р. була скликана „комісія остаточна“ з козаками на Масловім, Ставі. Польський уряд вирішив зломити козацьку силу, зробити козацьке військо своїм послушним знаряддям. Не дано козакам права вибрати свого „старшого“ (гетьмана), мусіло військо прийняти призначеного польським урядом комісара. Також і на уряди полоніцьких були призначені самі поляки. Потоцький призначив Левка Бубновського й Ілляша Караїмовича, — українців, але з відомої породи „порядних русинів“, що вірно служили польській владі. Їм обом, для прикладу іншим, призначено високу річну платню — по 600 злотих.

Так скінчилася кампанія 1638 року. Не своїми силами перемогла тоді Польща українську козацьчину: історичні документи свідчать, що в польському війську було багато найманців з Угорщини та Німеччини. В Україні запанував „золотий спокій“. Розцвило шляхотське господарство на праці поневоленого селянства. Здавалося, що вже не встане Україна. Але боротьба за волю не пропала марно. „Козацькі ребелі“ 1637/38 рр. були підготовою до нової революції, що через 10 років вибухла в Україні під проводом Богдана Хмельницького.

Б. А.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. К. — У Вашім дописі про Свято Героїв є поданий зміст промови головного бесідника. Цей зміст є дослівно передачі з подібного допису про іншу громаду, що був поміщений у „Свободі“ з 13. грудня б. р. Ми не маємо нічого проти цього, щоб учинили писати добрі дописи на інших дописах. Але не можна живцем переписувати, а треба писати по вому.

ДАЛЬШІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ В СПРАВАХ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ

В англійській палаті послів українські справи, а особливо литання Карпатської України, не сходять з програми дебат. Пониже подаємо низку запитів, поставлених у двох останніх тижнях.

Дня 23 листопада поставив посол Артур Гендерсон три запити до прем'єра Чеймберліна в справі гарантії кордонів та про загальне положення в Карпатській Україні.

В імені прем'єра відповів віце-міністр Батлер, заявляючи, що в Карпатській Україні панує лад і нормальні відносини і тільки на польській та мадярській границі траплялися випадки нападів озброєних банд.

Дня 28 листопада поставив запит посол сер Персі Гарріс, чи прем'єр міністрів поінформований про те, що Польща наміряє наступ на Карпатську Україну? І чи з огляду на те, що міжнародна комісія гарантувала кордони, можна сподіватися, вразі коли би Польща зробила інвазію, що її гарантії будуть примнені в практиці?

Прем'єр Чеймберлін відповів, що він не має повідомлення про існування такої небезпеки. Відносно гарантії кордонів, то надалі обов'язує зроблена урядом заява, а саме, що британський уряд розглядає справу і в короткому часі подасть свою децизію до загального відома. Як заявив міністер сер Томас Іскіп, то уряд почувается до морально-го обов'язку разом з іншими урядами гарантувати нові, етнографічні кордони держави.

Дня 30 листопада запитував прем'єр міністрів Ріс Дж. Дейвис, чи уряд Його Королівської Милости звертався до німецького уряду з пропозицією, щоб той зняв якісь міри, щоб згідно з рішенням німецько-італійського договору в Відні були припинені напади диверсійних банд з сусідніх держав на Карпатську Україну?

Віце-міністр Батлер відповів, що британський уряд не робив таких представств.

Дня 1 грудня вніс командор Флечер поновний запит до прем'єра Чеймберліна про диверсійні банди, запитуючи, чи з огляду на те, що до Карпатської України адіраються зза кордонів банди озброєних польських диверсантів, і з огляду на те, що вони нападають на прикордонну сторожу тої держави, уряд Його Королівської Милости, який має моральне зобов'язання відносно гарантії кордонів, поробив відповідні представлення у Варшаві, щоб пригадати польському уряду його обов'язки?

Віце-міністр Батлер повторив відповідь, яку дня 28 листопада дав послові сер Персі Гаррісові.

(Укбюро, Лондон).

КАНТИЧКА**КОЛЯДИ І ШЕДРИВКИ**

— на —

РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ

З ДОДАТКОМ ПІСЕНЬ

СТРАСТНИХ - ВОСКРЕСНИХ - ЦЕРКОВНИХ

ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші слати до:

"СВОБОДА"

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФРЕКВІЛ, ПА.

Свято й протест.

Дня 13. листопаду відбулося тут Листопадове Свято, по-лучене з протестом проти на-гінки.

Концерт уможливив нам му-жеський хор, що недавно то-му організувався під управою Івана Онущанича й вже міг вперше виступити з цілою низкою пісень. Хор обєднав досить багато співаків з гар-ними голосами. Він відспівав низку українських патріотич-них та народних пісень на пре-велике здивування зібраних слухачів; їх серце раділо на думку, що українське, де див-лячись на свої звичайні занят-тя, переміг так легко своїм та-лантом усі початкові труд-нощі.

По відспіванні концерту Ми-кола Бабяк, як передсідник ко-мітету, відкрив віче, подаючи його ціль й представляючи бе-сідників.

Омельян Ревюк змалював пе-редовсім незабутні Листопадо-ві Дні, підчеркуючи притому, що Листопадове Свято це пе-редовсім свято єдності. Коли українці захопили владу в східній Галичині й Лемківщині та проголосили Українську За-хідню Республіку. До україн-ської армії, що пішла борони-ти молодій державі, пішли всі партії, не лише свідомі укра-їнські люди, але й люди, що не були свідомі свого україн-ства, що себе це називали ру-синами, руснаками, чи як там інакше. Всі вони зрозуміли, що вони не хочуть на своїй землі польського панування та що для боротьби проти Польщі треба забути на всі ріжніці в наших народі.

Українська армія мала такі важкі труднощі, що, коли їй не вдалося здобути перемоги, то цьому зовсім дивуватися не можна. Її провідники знали про ці труднощі згорі, але вони пішли на боротьбу, бо відмовитися від боротьби в таку хвилю, яка була в 1918 році, значило натаврувати свій народ навіки як народ, що не домагається свого пра-ва, а годиться добровільно на чуже панування.

Українську територію оста-точно загарбали вороги, але вони не можуть ніни сказати, що вони забрали її добровіль-но, бо цього хотіли українці. Вони забрали її силою й ця свідомість має велике значіння для майбутнього. Що вони за-гарбали українську територію силою, це їм і по нині не дає спокійно правити українською територією, а українське на-селення й по нині тягне з бо-ротьби за свою самостійність запал до дальшої боротьби за свої права.

Щоб утвердити свою вла-ду на українських землях, оку-панти звичайно добивалися признання свого панування від інших держав, а більшість з них притому обіщувала у-країнцям широкі національні права. Добившись признання своєї окупації такими обіцян-

ками, окупанти звичайно не звертали далі уваги на ці обі-цянки, а дивилися за те, щоб наш нарід ріжними способами винародовлювати.

Польща добула собі при-знання своєї окупації широ-ких українських територій з одного боку, такими обіцянка-ми, а з другого боку, тавру-ючи українців як большеви-ків. Польська політика супро-ти українців є мішаниною на-сильства з віроломством. Про-яви цієї політики знайомі доб-ре не лиш українцям, але й по цілому світі, не-українцям. Останніми часами польські у-тиски дійшли до того, що по-ляки почали навіть пересліду-вати українські церкви, като-лицьку й православну, як про-яви українського національ-ного духа, дарма, що до цього, що протест проти польських утисків проявляється й релі-гійною церемонією, доведи ві-руючих українців своєю полі-тикою сама польська держава.

Останніми тижнями Польща посунулася ще далі, як досі, бо виступила проти поширен-ня національних прав украї-нців поза границями Польщі, а саме в Чехословаччині. Коли українцям трапилася нагода поширити ті права, Польща виступила проти цього, по-чавши міждержавну інтригу за прилучення української тери-торії за Карпатами до Мадя-рщини, де тим українцям було би ще гірше, ніж було досі під Чехословаччиною. В збільшен-ні прав для українців Закар-паття Польща добачила небез-пеку для свого панування над українцями під Польщею.

Заходи наших національних ворогів були почасті успішні, бо Мадярщині справді віддано урожайнішу частину Карпат-ської України з головною за-лізничною лінією та головними містами. Тепер Мадярщина й Польща рахують на те, що бідна Карпатська Україна, без міст, залізниць і урожайних земель, добровільно піде вся в мадярські руки. Та перший український уряд кличе до тим більшої праці, а ми, їх браття на імміграції, мусимо їм допомогти, морально й матері-ально, витримати в цій ге-роїській поставі.

Другим бесідником був Гри-горій Герман, котрий говорив по українськи й по англійськи. Він пригадував на свободо-любні традиції американсько-го народу, котрий визволив з неволі чорних рабів та пішов до світової війни в імені сво-доли для кожного народу. Правда, за світової війни не виїшла свобода для всіх наро-дів, але ті народи, що ще нині не є свободні, на все в не-волі вдержати не буде можна. Повстане колись і український народ і здобуде собі самостій-ну державу.

Бесідник радить вічу ухва-лити резолюцію з протестом проти утисків ворогів та ви-слати цей протест до урядів великих держав: Америки, А-глії, Франції, Німеччини й Іта-лії. Збори прийняли резолюцію однодушно. Вона звучить:

We, American citizens of Ukrainian extraction, assembled at a mass meeting in Frackville,

ОБОВ'ЯЗКОВА НАУКА.

Суд у Сан Франсіско видав недавно приказ, що й відома фільмова зірка Джейн Видерс має бути трактована, як кожна інша дитина, і має вчитися.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАМОВИЛИ СОБІ РІЗДВ'ЯНІ КАРТКИ

Великий вибір різдвяних карток в українському стилі в книгарні „СВОБОДИ“.

Ціна 5 центів за штуку.

Pa, draw your attention to the fact that the Polish Government has instituted a new reign of terror upon seven million Ukra-инians under its occupation. More than 150 Ukrainian churches have been recently destroyed. Polish troops invade Ukra-инian villages, pillage them and ruthlessly beat defens-eles Ukrainian population. In the name of humanity, we urgently request your excellency to exert your influence and pre-vail upon Poland to stop this reign of terror and to accord Ukrainians the right of self-de-termination.

Дальшим бесідником був гр. Дмитро Капітула, голов-ний контролёр У. Н. Союзу. Цей бесідник змалював одну подію з боротьби українськ-их сівочих стрільців проти мо-сковських большевиків, по-дію, в котрій українські во-ляки волили радше смерть на місці ніж життя й службу Мо-скві. Як довго Україна має та-ких борців, їй нічого боятися, а в нас, українських іммігран-тів, не може бути навіть на хвилю вагання, що ми здобу-мо собі повну свободу.

Бесідник пригадував, що в боротьбі за українсь в держа-ву брали участь усі верстви у-країнського народу: селяни, робітники, інтелігенція, свя-щенники, і він закликає украї-нську імміграцію боротися за у-країнську державу, не зваж-

ючи на партійні й релігійні ріжніці.

Накінєць промовив о. Бой-ків. Бесідник пробував в Аме-риці всього два роки, був у Галичині свідком пацифікації й міг змалювати її словами о-чевидця. Коли українці пере-несли на собі такі страшні му-ки, але боротьби за свої права далі не покинули, то видно, що їх уже ніяка польська звір-ство не зможе зломати, та що вони підуть далі дорогою Хмельницького, Дорошенка й Мазени, поки не лише збу-дують, але й утвердять велику українську державу від Кавка-зу по Поппад, від Чорного моря й Криму по Прип'ять.

Секретар зборів, гр. Микола Максимчук попросив зібраних, щоби вони зложили жертви на молоді Карпатську Украї-ну. Збіркою занялися: Михай-ло Тихоневич, Василь Загібай-ло, Трофим Треніч і Василь Найдух. Жертви зложили:

Микола Батіг \$5; гр.-м. Капітула \$2; по \$1: І Кармарчук, о. Милин, о. Бойків, І. Чорний, М. Тихоневич, І. Ліч, І. Годованець, І. Федоренко, М. Каданський, Н. Гуд, І. Касіський, Л. Душлович, Т. Треніч, В. Загібай-ло, А. Починок, М. Осадчук, В. Жа-лобайлюк, С. Моностирський, П. Ру-дний, Т. Гевчук, Н. Бабяк, А. Боци-чок, В. Найдух, М. Максимчук, Л. Гайдамака, Н. Куземка.

Гр. Дмитро Гайдамака, як касієр комітету, подав до ві-дома, що загальна сума збір-ки виносить \$46.15. З тикетів на концерт прийшло \$23.55. Разом було \$69.70. Подяку-вавши зібраним за гарну жер-тву, касієр заявив, що те, що остається по відтрученні роз-ходів, вишлеться до Обед-нання.

На заклик передсідника віча, гр. Бабяка, збори встали й від-співали український націо-нальний гимн і цим закінчено віче, котре стягнуло передо-всім багато громадян з доок-личних українських осель та зробило багато до розбуджен-ня цікавості українською справою та до праці для украї-нських визвольних зусиль.

По закінченні віча на прось-бу гр. Германа багато з віче-виків осталися в салі, щоби послухати його промови про ваходи Українського Народно-го Союзу для організації мо-лоді, а спеціально про його піддержку для атлетичного руху.

М. Максимчук, Д. Гайдамака, секретарі.

ДІТРОИТ, МІШ.

Для Карпатської України.

Діттройт, як і інші міста в Америці, береться серйозно до збирання фондів на допомогу Карпатській Україні. До цьо-го часу зібрано в нас коло \$600, з чого яку половину вже вислано до Обеднання. Решту вишлеться в короткім часі, як тільки збірка закінчиться.

Комітет Укр. Нац. Централі роздав листи до збирання фон-дів всім товариствам, організа-ціям, та всім інтересуючим. Всі листи будуть проголошені в „Свободі“. Загальна збірка кінчиться 31. грудня.

За Укр. Нац. Центр. Комітет:

Д-р А. Т. Кібзей.

ДОПОМОЖІМ ОДИНЬМ БІДНИМ ДІТЯМ!

Коли ведемо акцію допомо-ги Карпатській Україні, збира-ючи для вбогого населення о-дяг і білизну, не забуваймо, що в Празі існує від більш як десять років УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ, в якій учаться діти з ріжних українських земель. Є там 80 хлопців і дівчат з Гали-чини, 70 із Карпатської Укра-їни, 29 з Великої України, 3 з Кубані й 1 з Буковини. Всі во-ни переважно діти вбогих ро-дичів. Не мають потрібної о-буви, білизни чи одягу. Тому, коли шлете через Український Червоний Хрест допомогу для Карпатської України, не забу-вайте і за бідних дітей в украї-нській гімназії в Празі. Річи, призначені для тих убогих ді-тей, треба передавати через Допомоговий Комітет. Йому повинен доручити ці річи Чер-воний Хрест, через який ми висилаємо наші збірки. адре-са цього комітету така:

Dopomohovyj Komitet
Ukrainskeho Gimnazia,
Modžany u Prahy.

Химерна, собака.

Мистець-маляр Ізабе опові-дає у своїх споминах таку а-некдоту:

Якийсь марсеєць з'явився од-ного дня в мистця з прохан-ням намалювати йому мініату-ру до табакірки.

— Я хотів би, — каже — щоб ви намалювали мені мо-го пса. Це така чудова звіри-на, так мудре й дотепне звір-ячко... Він мій найкращий приятель.

Мистець погодився і визна-чив ціну — 300 франків. По двох тижнях мініатура була готова. Клієнт був незви-чайно доволенний.

— Неімовірно! Просто неі-мовірна схожість. Як дві кап-лі води — Кастор. Тільки зна-єте, що... він не любить, коли на нього так дивляться. Він негайно ховається до своєї буди. Будьте ласкаві, намалюйте ще й буди.

Ізабе погодився на цю про-позицію, однак підвищив ці-ну на 500 франків.

Клієнт прийшов по мініату-ру. Собака на ній не було. Бу-ла лиш буди.

— Де Кастор?

— Уявіть собі, він сховав-ся... Я дивився на нього під-час праці і він утік до буди. Марсеєць щасливо усміхнув-ся.

— Ну й бачите. Як вам уже казав. Що за дитина вдача в цього пса.

І в захопленні заплаптив гро-ші.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

UKRAFIK CORP. presents

A Musical Screenplay

Love—Hatred
—Jealousy
—Tragedy
—Christmas
Carols
—Harvest Songs
—Easter Songs

ГЕНЕРАЦІЯ

MARUSIA

BASED ON THE UKRAINIAN FOLK DRAMA
"Oj ne khody Hryci na Vechernici"
by M. STANISLAVSKY

ГЕНЕРАЦІЯ

НОВІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ

МАРУСЯ

„ОЙ, НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, НА ВЕЧЕРНИЦІ“

признано американськими фільмовими критиками
*** STARS, тобто її оцінено нарівні з найкращими Голівудськими фільмами.

N. Y. DAILY NEWS niuje: ...exceptional pageantry and beautiful choral arrangements make "Marusia" an outstanding production...

N. Y. TIMES: ...So much humor and pleasant singing & dancing...

DAIL MIRROR: ...Outstanding ...doubly delightful...

World-Telegram, Journal-American та інші ньюйорські газети також дали гарну критику.

„МАРУСЯ“ БУДЕ ВИСВІТЛЮВАТИСЬ:

NEW YORK: продовжено ще на 21, 22, 23, 24 і 25 грудня 1938, в MIAMI THEATRE, 6th AVE., between 46 and 47 St., від 11. год. рано до 11. год. ввечір.

NEWARK, N. J.: останній день 21. грудня 1938, у LITTLE THEATRE, BROAD ST., near Central Avenue, від 2. години пополудні до 11. ввечір.

PHILADELPHIA, PA.: тільки 3 дні: 20, 21 і 22 грудня 1938, в CINEMA ART THEATRE, 6th & POPLAR STS., від 2. години пополудні до 11. год. ввечір.

BOSTON, MASS.: грудня 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, та січня 1., в APOLLO THEATRE, 1050 WASH-INGTON ST., від полудня до 11. год. ввечір.

ANSONIA, CONN.: один день, грудня 29, 1938, у TREMONT THEATRE, MAIN ST.

HARTFORD, CONN.: 24. і 25. ГРУДНЯ в NEW CROWN THEATRE, 358 MAIN ST., в 9:15 ввечір.

BRIDGEPORT, CONN.: 27 і 28 грудня, в STRAND THEATRE, 960 MAIN ST., від 1:45 пополудні до 11. ввечір.

NEW HAVEN, CONN.: 3 і 4 січня 1939, у VICTORY THEATRE, 357 LEGION AVE., від 6:30 до 11. ввечір.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по сере-дині. Малого формату. Для дітей) — \$.90

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) — 1.35

Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі) — 1.35

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі) — 1.35

Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 1.70

Бог радість моя (сторін 606. В гарній мягкій чорній опр. — 2.00

Бог радість моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 2.50

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ДАЙТЕ ДАРУНОК ЩО ПРИНЕСЕ РАДІСТЬ НЕ ЛИШЕ НА ОДИН ДЕНЬ АЛЕ НА ЦІЛИЙ РІК

Що року більше і більше читачів замовляє „Свободу“ як дарунок для приятелів. Чомуб не зробити цього Вам? Замовте для приятелів „Свободу“ на рік або пів року. Ми вишлемо перше число на його адресу (щоб він одержав на Різдво), у гарній різдвяній конверті, з різдвяною карткою, яка повідомить його, що Ви замовили для нього „Свободу“ як дарунок. Дайте Ваше замовлення ще сьогодні. Лише ви-повнити залучений бланкет:

Висилаю \$6.00 на річну передплату —
Висилаю \$3.25 на піврічну передплату —
Висилайте „Свободу“ на —
Його адреса —
Місцевість і стейт —
Мое ім'я і адреса є: —

Кожного дня Ваш приятель буде одержувати „Свободу“ й буде мати гарну пам'ятку з Вашої дбайливості.

Пишіть до:

“СВОБОДА”
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

У СПРАВІ РІЗДВ'ЯНИХ ПОЗДОРОВЛЕНЬ

Як попередних років, так і цього року

вийде дня 6. січня 1939. року

СПЕЦІАЛЬНЕ РІЗДВ'ЯНЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ“

У ЗБІЛЬШЕНИМ ФОРМАТІ.

Як попередних років, так і цього року це спеціальне Різдвяне число „Свободи“ дасть нагоду

ВІДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ й ІНШИМ ТОВАРИСТВАМ,
ВІДІЛІВІМ УРЯДНИКАМ І
УКРАЇНСЬКИМ І ІНШИМ БІЗНЕСМЕНАМ

пригадатися своїм приятелям, знайомим і покупцям відповідним Різдвяним поздоровленням.

Щоби такі поздоровлення могли бути зложені в відповідній формі, вони ма-ють бути в адміністрації „Свободи“

найдалі до 31. грудня 1938.

(На бажання висилається формуляр величини такого поздоровлення з пода-ною ціною за кожен величину).

ЗБОРИ ВІДПІЛИВ У. Н. СОЮЗУ

НЬО ЙОРК, Н. Я. Річні збори 204. відбудуться в п'ятницю, 30. грудня, в 8:15 вечором, в селі укр. прав. громади, 334 1st 14-вулиця. На тих зборах об'являються бути прийнятими всі члени, які не були на останніх зборах, щоб свої членські вклади, а також гроші за піборані тікети на підприємства, доручили касієрові відділу, А. Гелетію, 33 — 3rd Ave., N. Y. City, найдалше до 25 п. м. — Б. Ляхович, предс.; М. Близняк, секр.

ДІКНСОН СІТІ, ПА. Бр. св. Василія Вел., від 403, буде мати свої річні збори в неділю, 25. грудня. Повідомляється всіх членів прибути. Е. дже важні справи до пологодження. Також буде вибір нового уряду на 1939 рік. Присутність кожного члена нею конче. Відкриття мітингу сегочас по С. Божій. — Стефан Чекиський, секр.

БЕРВІК, ПА. Річний мітинг Тов. ім. М. Грушевського, від 164, відбудеться 25. грудня, в годині 2. по полудні, в галі церковній. Проситися всіх членів прийти на мітинг. Пригласується догуючим членам вирішити свої запитання, бо в противний раз будуть суседавані. — Іван Роль, предс.; Василь Гелетій, кас.; Петро Гелетій, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Річні збори членів У. Н. Союзу, від 345, відбудуться в неділю, 26. грудня, в годині 2. по полудні, 505 — 4th St., N. E. Всі члени обов'язково мають бути на зборах. Вибори нового уряду, випис нових членів без вступного і інші справи до пологодження. — П. Гайва, предс.; А. Процій, кас.; Гр. Пастушенко, секр.

НЬО АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Річний мітинг Бр. св. Петра і Павла, від 82, відбудеться 26. грудня, в домі секретаря, в 1. годині по полудні. Всі члени мають прийти, як один. Буде вибір нових урядників. Догуючі члени мають вирішити свої довги. Не явившись член заплатити 50 п. карс. — Олександр Дзіра, предс.; Марія Півніська, кас.; Теодор Шляк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Бр. св. Петра і Павла, від 102, відбудуться в неділю, 25. грудня, зараз по С. Божій, в галі церковній на Калівак і Вест 7. вул. Проситися кожного члена в членство прибути хоті раз у рік і вислухати справоздання урядників, контролорів і надирателів хорих. Далше буде вибір нового уряду на 1939 рік. Будуть і інші важні справи до пологодження. Не явившись член заплатити кару 1 дол., а урядник 2 дол. Тому кожний має явитися, щоб пізнати не паріка. Контроль має явитися у секретаря під 9. 1114 Fuller Ave., в суботу, 24. грудня, в год. 2. по пол. — Юрій Гіряк, предс.; Л. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Річний мітинг Тов. Віллі Козак, від 116, відбудеться в суботу, 24. грудня, в Українській Галі, 18 Вудланд Стр. Контрольна комісія має явитися в четвер ввечір у годині 7., в домі секретаря. Річний мітинг відбудеться в такому порядку: справоздання місцевого уряду, справоздання контр. комісії за 1938 рік, вибір уряду на 1939 рік, внески для добра Товариства і У. Н. Союзу. Догуючі члени нехай вирішуватимуть свій довг; в противний раз будуть суседавані. Буде припинення членів до Союзу без вступного. Родичі, де вони діти. Що приєднав одного члена дістане награду готівкою. Тож до праці всі з новим роком. Для Батька Союзу нехай жін і розвивається Батько Союз. Нехай жін самостійна Україна. — Михайло Скурняк, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Річний мітинг Бр. св. Івана Христителя, від 403, відбудеться 4. грудня. На мітинг вибрано такий уряд на 1939 рік: Микола Діалік, предс.; Демко Хомин, заст.; Андрій Гавриляк, секр.; Андрій Тарас, заст.; Михайло Миханюк, кас.; Микола Чушара, заст.; контр. комісія: Андрій Тарас і Іван Лінш; дозорці хорих: Іван Бікуп. — Андрій Гавриляк, секр.

ЛИНІАЄТЬСЯ ЛІНІАЄ

ДНІВ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ А 18 ДО НАШИХ СВЯТ.

ОТЖЕ перше, замовте тепер гарні РІЗДВЯНІ КАРТКИ до висилки своїм приятелям. Друге, замовте гарні СІННІ КАЛЕНДАРІ для прикраси хати. Трете, замовте КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ, щоб мати що читати через цілий рік. Четверте, нехай „Свобода“ ПОМОЖЕ ВАМ вибрати гарний різдвяний дарунок.

Ось тут подаємо кілька сугестій:

ОБРАЗ

ВІЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

у прекрасній колірній відбитці.

31 цалів через 23 цалів.

Ціна \$3.50

Купити і дати до оправи в рамці, а зробите комусь чудовий дарунок.

ОБРАЗИ

ІСУСА ХРИСТА АБО СВЯТОЇ МАРІЇ

в українській стилі в прекрасних кольорах вид. „Тема“.

Величина 20 цалів через 15 цалів.

Купити їх, опрацювати в рамці і дати на Різдвяний Дарунок або їх самі задержити для прикраси своєї хати.

Ціна Образу Ісуса Христа 80 ц.

Ціна Образу Святої Марії 80 ц.

КНИЖКИ НА ДАРУНКИ:	
ВОЛИНЬ, слава повість Уласа Самчука, в трьох томах	\$4.25
ХОЛОДНИЙ ЯР, повість у двох томах	\$2.00
ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН, історичний роман, написав Федір Дутко	\$1.75
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, ілюстрована, в гарній оправі, вид. І. Тиктора	\$7.50
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИСЬКА, ілюстрована, вид. І. Тиктора, у гарній оправі	\$5.00
НОВЕЛІ, ПОВІСТІ, ВСІ ГАРНО ОПРАВЛЕНІ. ЗАМОВТЕ КІЛЬКА:	
ЗАМОК У КАРПАТАХ	\$.50
СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ	\$.65
СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	\$.65
ЗА НИЖАВОЮ	\$.65
ПІД ПРАПОРОМ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	\$.65

ВСІ КНИЖКИ, ЗАМОВЛЕНІ НА РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ, книгарня „Свободи“ гарно опакуює в гарній святковій різдвяній папір за прикрасою, і залучить гарну картку з іменем даруючого й святковими побажаннями. Вишлемо просто до обдарованого, щоб він дістав на Різдво, або вишлемо на Вашу адресу. Тому, що кожного року маємо великий наплив різдвяних замовлень, просимо замовляти замовити дарунки тепер, щоб ми могли їх гарно приготувати до висилки.

„СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ІОНГСТАВН, О. Річні збори Бр. св. Ів. Христителя, від 230, відбудуться в неділю, 25. грудня, в годині 2. по пол., в галі 325 W. Rayen Ave. Проситися всіх членів прийти на означений час. Напоминаємо кожного члена, щоб заплатити місячний вкладку і довги найдалше до дня 23. грудня 1938, бо ми хочемо мітинг мати без зборів. На мітинг буде справоздання за 6 місяців. Контрольна комісія теж дасть справоздання за 6 місяців. Буде вибір уряду на 1939 рік. Просимо всіх членів сповнитися своїм обов'язком і полатити свої довги до Союзу і братської каси. Не явившись на мітинг член буде караний після братського статуту. — Теодор Періг, предс.; Ів. Гармич, секр.-кас.

ПЛЕРНФІЛД, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від 372, відбудуться в неділю, 25. грудня, в годині 3-їй по полудні в товариській залі. Просимо всіх членів і членів прибути на збори, бо є важні справи до пологодження. На зборах буде вибір урядників на 1939 рік. Догуючі члени просимо вирішити свої запитання, щоб не переносити довгу до старого на новий рік. Не прийнявши членів підлягатиме карі після ухвали. — В. Ярема, предс.; Р. Реновель, кас.; Л. Семенюк, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Річний мітинг Бр. св. Петра і Павла, від 318, відбудеться в неділю, 25. грудня, в галі церковній, в год. 2. по полудні. Всі члени повинні явитися. Члени, які не будуть присутні хоч раз на рік, заплатять кару 1 дол., а урядник 2 дол. На цій мітингу буде вибір уряду і контр. комісії за цілий рік. Буде вибір уряду на 1939 рік. Тому всі члени повинні прийти. Догуючі до каси віддають члени мають вирішити свої довги, бо в противний раз будуть суседавані. Інші справи віддають будуть теж обговорені і полатити. — Анна Кухай, предс.; Онуфрій Палій, кас.; Василь Саюк, секр.

КУРТІС БЕР, МД. Річний мітинг Бр. св. Петра і Павла, від 81, відбудеться 25. грудня, в годині 2. по полудні. Обов'язком кожного члена є явитися на річний мітинг, бо маємо важні справи до пологодження. Просимо догуючих членів прийти і вирішити свої запитання. По зібранні докладок контролорів задають свій довг, а офіція приступимо до вибору уряду. Може хто з вас має знайомого, який хотів би записатися до нашого Бр. і до У. Н. Союзу, просимо привести на річний мітинг, а ми його радо запінемо. — В. Чачка, предс.; А. Блауцка, кас.; І. Малицький, секр.

ОЛІЕН, Н. Я. Річні збори від 363, відбудуться дня 11. п. м. На тих зборах ухвалено дати 10 дол. для нашої ново-збудованої держави, Карпатської України. Хоч половина наших членів без роботи, а проте всі, як один, стали разом, щоб допомогти хоч малою жертвою урядові Карпатської України. І цим ми сказали гунам з Варшави-Будалешту, що не лише о. Волошин, а ми всі стоїмо за своєю державою, без ріжничих політичних чи релігійних переконань. Рішож ухвалено дати 5 дол. для Тов. „Прогісита“ у Львові, щоб воно мало змогу далі провадити свою просвітну роботу між нашим народом. Гроші шлетимось до Об'єднання. — Г. Підкальний.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. СТАРНІЯМ 75. ВІДПІЛУ О. Д. В. У. буде відіграна драма в 4. діях з української визвольної боротьби: **МИ ІДЕМО В БІЙ** В НЕДІЛЮ, 25. ГРУДНЯ 1938. В УКР. НАР. ДОМІ, 181-183 Fleet St., Jersey City, N. Y. Початок у год. 7-їй ввечір. Вступ 40 центів.

3. УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Листопадове Свято.

Заходами 78 від. ОДВУ і 47 від. У. Ч. Х. відсвятковано в нас 13 листопаду Листопадове Свято. Того дня зраня, по Службі Божій, о. Колтуцький відправив панахиду за поляглих стрільців. Ввечір того дня люди посходилися в парохіальній салі на святковий концерт.

Свято відкрив о. Колтуцький короткою, але щирою промовою, в якій згадав про наш Рідний Край і про долю наших братів, яким Польща не дає жити на своїй власній землі. З черги він покликів на бесідника п. М. Леськова, який своєю промовою зворушив серця слухачів. Він згадав про те, що діється під Польщею, в Карпатській Україні та під більшовиками, що також немилосердно далять наш нарід.

О. Колтуцький відчитав резолюції проти тих переслідувань і попросив присутніх, щоб вони їх одобрили. Повстанням з місць присутні одностайно одобрили ці резолюції. Їх рішено вислати до всіх великих держав.

Хор під проводом Онуфрія Гринькова дуже гарно відіграв кілька пісень. Також дуже гарно декламували малі діти. О. Колтуцький подякував присутнім за участь, а учасникам програми за труд і попросив про збірку на визвольну боротьбу. Зложили: Ф. Саварюк \$2; П. Ганусевич \$1.50; по \$1: М. Брус, М. Заболотський, В. Кафарич, В. Запашонний, І. Малицький, М. Запашонний, І. Фаринюк, Т. Данилюк, М. Галевич; по 50 ц.: пані Чайка, М. Паламар, І. Морикін, пані Чічерська, пані Божик, пані Коринь, Н. Любий, А. Сисак, Ю. Чайка, І. Божик, М. Білецький; Н. Гетьманюк 35 ц.; по 25 ц.: І. Рибак, Д. Коростинський, пані Колчук, пані Явна, Я. Ільків, пані Лимич, пані Могиляська, Н. Кумонька, Н. Рибак, пані Сисак, пані Григорш, А. Кмита, пані Бутрин; решта дрібними. Разом \$32.17. Розходу було \$12.50. Вислано через Ц. У. ОДВУ \$19.67 на визвольну боротьбу. М. Брус, секр. 78 від. ОДВУ.

Д-р С. ЧЕРНОВ

- Гострі я хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подорожнього свідоцтва.

223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. Gramercy 7-7697. Офісові години: 10-8; неділя 11-2. Жінка-доктор до обслуговування. X & флюороскоп.

ЦВІТИСТИЙ КОСТЮМ.

Фільмова акторка Джован Вальєрі показала на недавній виставі моди в Голівуді новий купелевий костюм з шовку, розмальованого в цвітисти взори.

ГРИБИ СТРАКРАЄВІ, імпортовані свіжі, лозні 85 цент. фунт, на шинках \$1.20 фунт, добрі \$1.35 фунт, самі шпички \$1.75 фунт. Вислаємо поштою С. О. Д. 282, RELIABLE MUSHROOM CO., 94 Livingston St., New York City.

ЩЕ ЧАС.

Різдвяні Свята наближаються. Кожний пригадає собі своїх рідних чи кривих в краю, які очікують тих Свят, а також очікують якийсь подарунок або святочну поміч з Америки. Найвигідніше і безпечніше — писати до краю поміч грошеву. Як хто бажає писати тепер і гроші будуть отримані в краю на час на Різдвяні Свята. Корабельне Бюро пана Е. Вітковського, котре існує вже понад 20 літ від одного і того самого адресою: 130 1st 7-ма вулиця в Нью Йорку, посилає гроші під повною гарантією і гроші доручуються скоро, а з долатою тільки 50 ц. від переказу гроші будуть писані по радіо і будуть доручені через кілька днів. Корабельне бюро пана Вітковського міститься під адресою:

E. S. WITKOVSKY, Tourist & Travel Bureau, 130 E. 7th St., New York, N. Y.

ВОВК КИНУВСЯ НА ШКОЛЯРІВ.

У місцевості Фрумусіці під Баташаонами на Буковині вовк локусав чотирьох синів директора школи Манолеску, коли йшли до школи до другого села.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

Українська католицька громада церкви св. Петра і Павла в Cohoes, N. Y., пошукує ДЯКО-УЧИТЕЛЯ, котрий провадив би популяризувати українську школу, управління церковним хором і улаживав представлення й концерти. Місячна платня після умови. Посада до об'являти після умови. Зголошення слати на адресу: St. Peter & Paul Ukrainian Catholic Church, 198 Ontario St., Cohoes, N. Y.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

Шукаю у важній справі МАРНО ЧУПРАВСЬКУ, вдову по Петру Чуправському. Знаходиться в околиці Нью Йорку. Походить з о-ва Сільна, повіт Пільгайні. Прощу слати доповіді на адресу: JOHN KITT, 2888 Arthur St. N. E., Minneapolis, Minnesota.

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ АЛЕКСАНДЕР ХИЛЯК (ALEXANDER CHYLAK) 233 BROADWAY Woolworth Bldg., Room 907, NEW YORK. Tel.: WOrth 2-3426

ПРАВДИВА УКРАЇНСЬКА КУТЯ ЦЬОГО РОКУ НА СВЯТА!

Купуйте в Сурмі:

- Один фунт куті з персидкою \$.25
- Сімейний Олій \$1.25
- Чистий мід з Саратоги 5 фунтів \$1.25
- Солодкий Мак, 1 фунт \$.20
- Макітри по \$1.50
- Листи до краю по \$.10
- Картки по 5 ц., 12 за \$.50

Стінні і книжкові календарі.

ВІДРИВАНІ КАЛЕНДАРІ: один листок на кожний день свята двома красками — друкувані в Лужку \$.50

Заходіть або пишіть на (нову) адресу: S U R M A, 325 E. 14 St., NEW YORK, N. Y. (між 1-ю і 2-ю Енелю)

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжнич, як далеко позз Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удиртекер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Malrose 5-6877

Свій очайдушний учинок Тарзан поповнив виключно під впливом хвилевого чуття. Він рідко коли поступав так необдуманно, як це він робив тепер. Але катування безбронної жінки було більше, ніж він міг знести. Проти цього бунтувалася ціла його істота і він, не роздумуючи довго, скочив у саму середину дикунів. А, знайшовшись між ними, він думав, що робити далі.

Та багато часу до надуми серед тих відносин він не мав. Бо як тільки наче з неба впав серед них, дикуни розскочились на кілька кроків і станули немов скаменілі. Кілька хвилин тривала мертва тишина, серед якої дикуни і Тарзан стояли непорушно. А далі дикуни прочулися і один з них підняв спису проти нього. Тарзан вирвав йому спису.

Тепер немов прорвався голос дикунів і вони люто закричали: „Демон, демон! Вбиймо демона! Тепер він наш, тепер він не втече“. З тими словами кілька дикунів наставили проти Тарзана свої списи. Але одного з них Тарзан прошив тою списою, що він її вирвав дикунові, а від інших списів він ухилився. Положення ставало таке, що, здавалося, Тарзан згинє.

Але Тарзан мав неймовірну скорість. Він не лиш уникав списів, але деякі з них ловив у повітрі і блискавично пускав їх у напрямку дикунів. Кілька дикунів уже валялись по землі, залиті кровю. Та дикунів було багато, вони з усіх сторін натискали на Тарзана. Він сам, можливо, був би врятувався, та він думав про Марію, якої не хотів лишати.